

Boekje 3

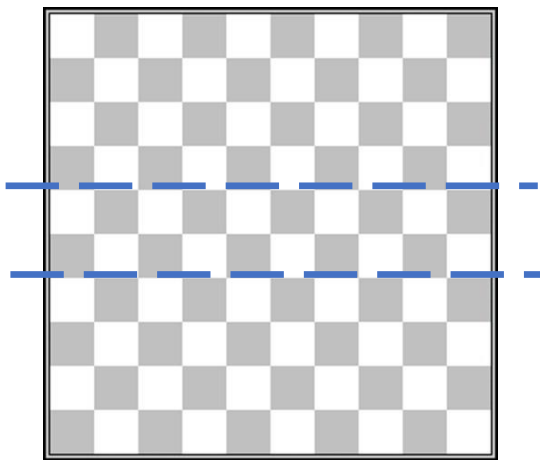
De strategie van doorbraak naar dam

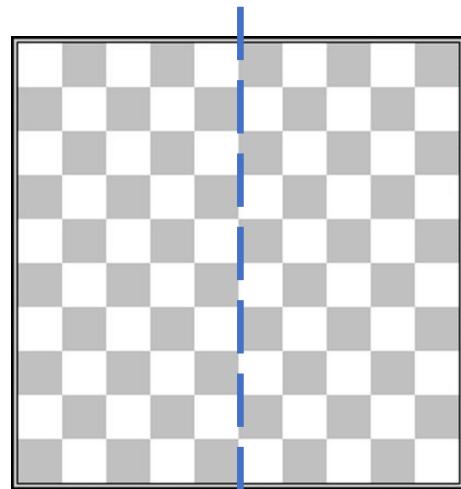
Door Jean-Pierre Dubois
Nationaal Meester – ex-kampioen van Frankrijk

PRESENTATIE

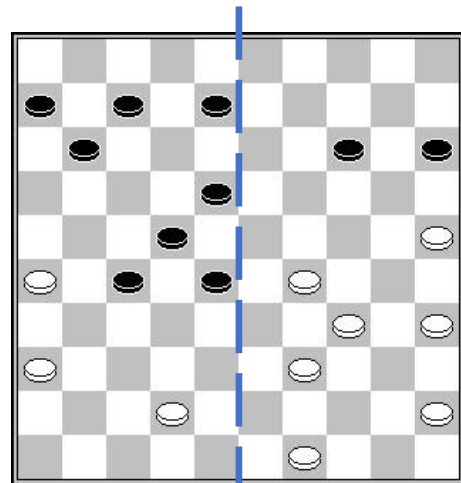
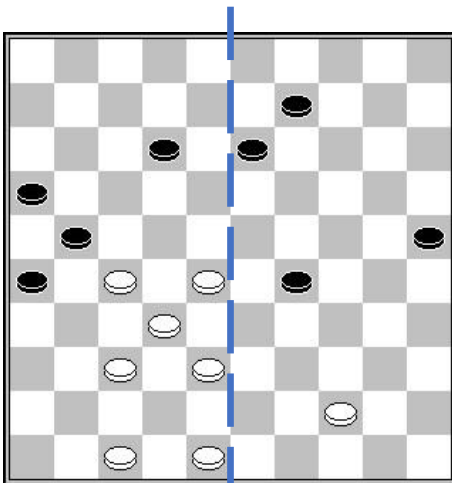
Met het vorige deel werd je volledig ondergedompeld in de strategie van dammen. Twee blokken schijven staan tegenover elkaar en één kant zit vast. Niet zomaar een kant, maar de kant die geen reserve tempo heeft en geen goede ruilformatie om de situatie te veranderen. Dit is niet per se genoeg om de partij te winnen. Het komt vaak voor dat het offeren van een of meer schijven een speler in staat stelt om tot dam te promoveren en remise af te dwingen – dat wil zeggen, een partij waarin het onmogelijk is om een winst te bewijzen. Dit onderscheid tussen remise en winst wordt niet altijd goed begrepen. Daarom beginnen we dit nieuwe boekje met een studie van de eindspelen die regelmatig voorkomen. Vervolgens bestuderen we een andere strategie die gebaseerd is op de passage naar dame, aan de ene of de andere kant van het bord.

Territoriale bezetting

Passage op een vleugel van het bord

De laterale onbalans is duidelijk zichtbaar in beide diagrammen hierboven. In het eerste diagram, met vier zwarte schijven aan hun linkerzijde tegenover één witte schijf, zal het erg moeilijk zijn om te voorkomen dat zwart promoveert, terwijl aan de andere kant de vier zwarte schijven defensief goed gepositioneerd zijn om een mogelijke promotie te vertragen. In het tweede diagram is het wit op de rechtervleugel in overmaat aanwezig, zonder dat ze veel te vrezen hebben aan de andere vleugel.

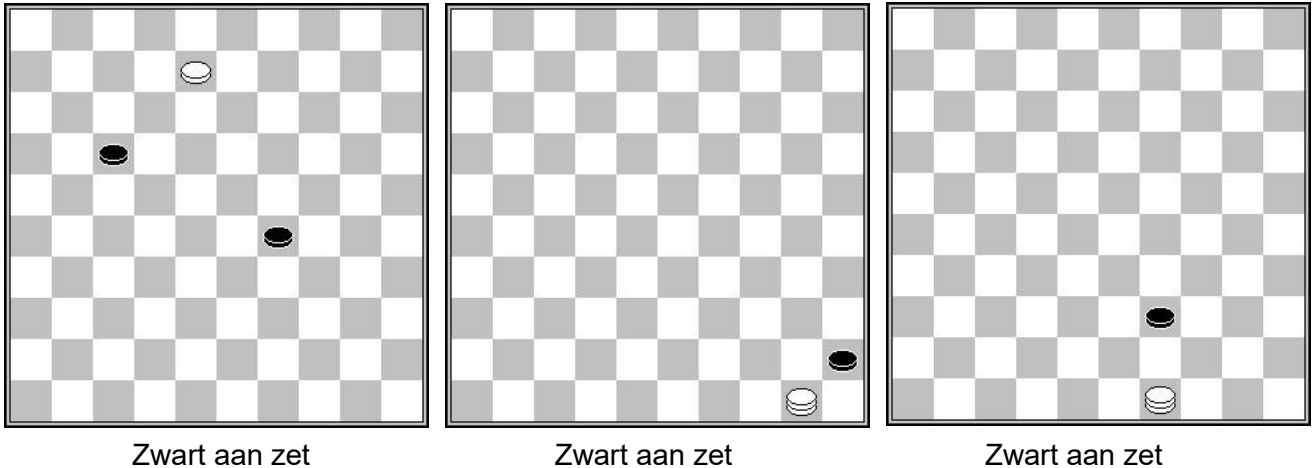
We zullen daarom dit deel doornemen, te beginnen met een demonstratie van de macht van een dam, en we zullen verdergaan met enkele demonstraties van de passage naar dame op een van de vleugels.

Eerste deel : De macht van een dam

Beeldvorming

In het vorige deel hebben we de rol die een dam in het spel kan spelen bewust buiten beschouwing gelaten. Een dam wordt doorgaans gewaardeerd op twee tot drie schijven, afhankelijk van haar mobiliteit en bereik. De kracht van een dam is, behalve in specifieke gevallen, wel degelijk iets om rekening mee te houden tijdens het spel. We zullen geleidelijk de verschillende voordelige situaties belichten waarin een dame aanwezig is.

Aanval op afstand

Bekijken we de stand in het eerste diagram. Zwart is aan zet. Dankzij de beweeglijkheid van de dame zal wit de partij winnen door een van de twee eindposities te creëren die in de andere twee diagrammen worden weergegeven.

1. 8-3 (17-22)

Indien zwart laat slaan om naar dam te gaan, komt hij geforceerd in één van de twee verloren posities 1...(29-34) 2.3x21 (34-40) 3.21-17 (40-45) 4.17-50 met winst door opsluiting, of 1...(29-34) 2.3x21 (34-39) 3.21-49 met winst door oppositie.

2. 3-9 (22-28)

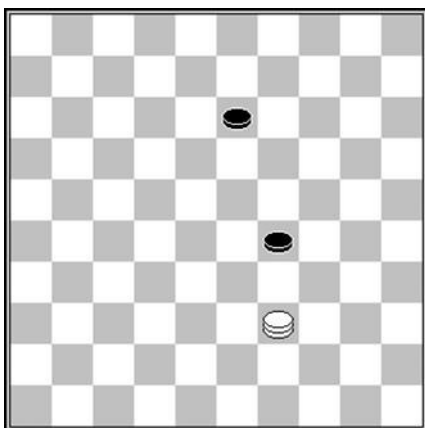
3. 9-14 (28-33)

4. 14-20 (29-34)

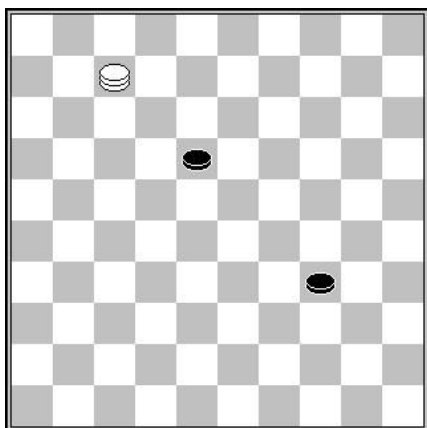
5. 20x38

En zwart raakt in een van de verloren posities uit het tweede of derde diagram.

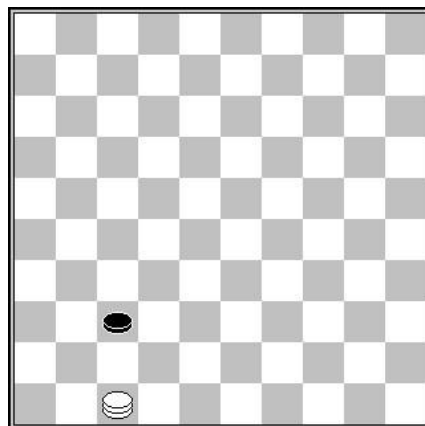
Aanvallen op afstand dwingen de tegenstander zijn schijven te beschermen, en de bewegingsvrijheid van de dam maakt het mogelijk om via blokkeringen terrein te winnen.

Zwart aan zet

Zwart aan zet

Zwart aan zet

De positie van het eerste diagram kwam voor tijdens een trainingmatch tussen Ton Sijbrands en Eduard Hoolstvoogd, in 1973. Wit won door het spelen van :

1. 38-11

Deze zet met de dam laat toe de twee zwarte schijven lang achter aan te vallen. In de partij gaf zwart direct op zonder het vervolg aft e wachten, omdat hij niet in de situatie van het tweede of derde diagram wilde eindigen.

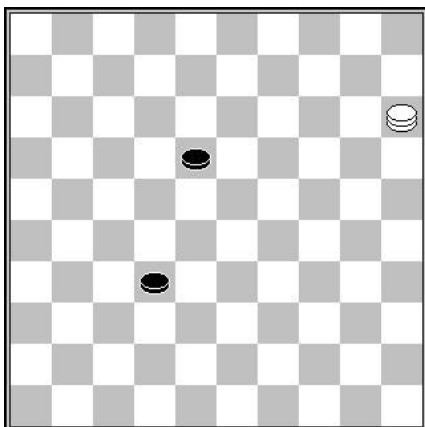
1... (29-34)

Op 1...(13-19), l wit wit door 2.11-2 (19-23) 3.2-7 (23-28) 4.7x40 (28-32) 5.40-29 (32-37)

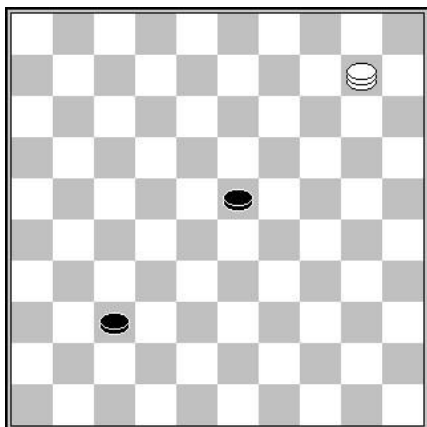
6.29-47 +

2. 11-2 (13-18)

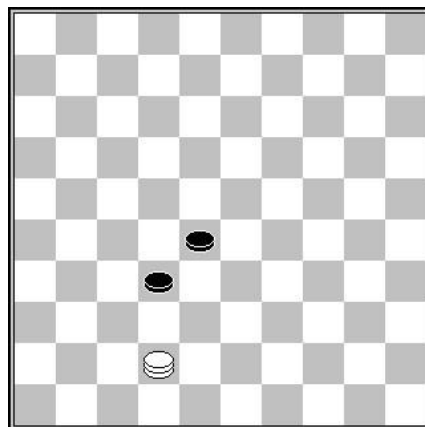
3. 2-7 gain.

Zwart aan zet

Zwart aan zet

Zwart aan zet

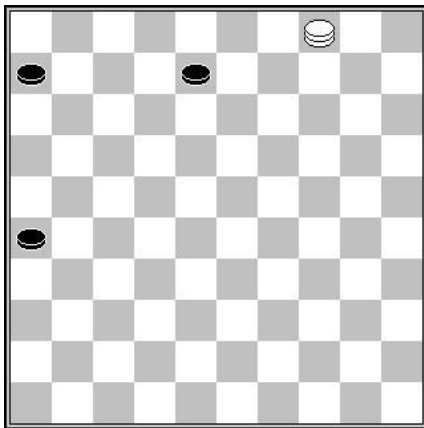
Op een gelijkaardige wijze als voorgaande, wint wit door :

1. 15-4 (18-23)

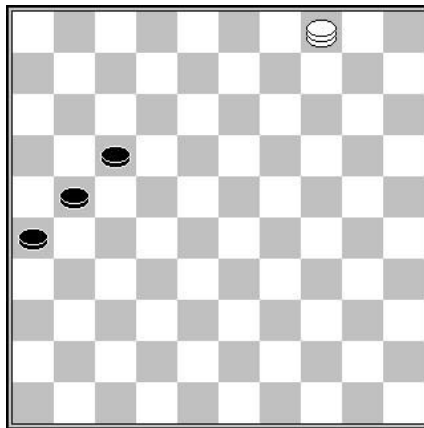
2. 4-15

Laat de keuze aan zwart tussen twee zetten. Dus 2... (23-28) en vervolgens 3.15-10 garandeert de winst [diagram 2], dus 2...(23-28) gevolgd door 3.15-42 [diagram 3] (28-33) 4.42x15 (32-37) 5.15-47 en winst.

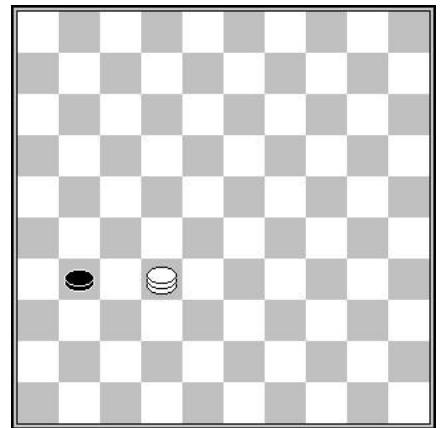
Blokkade in lijn

Zwart aan zet

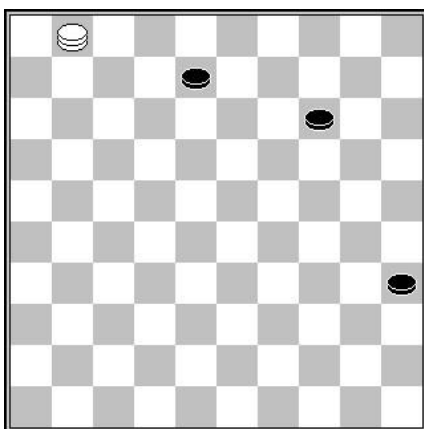

Zwart aan zet

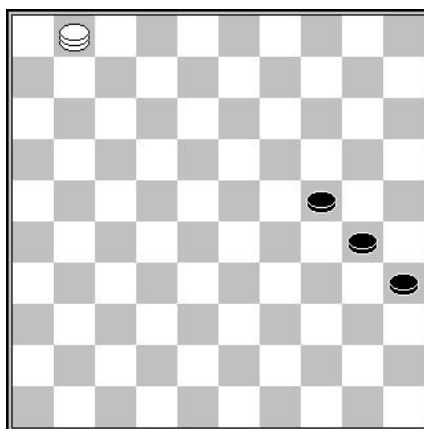

Zwart aan zet

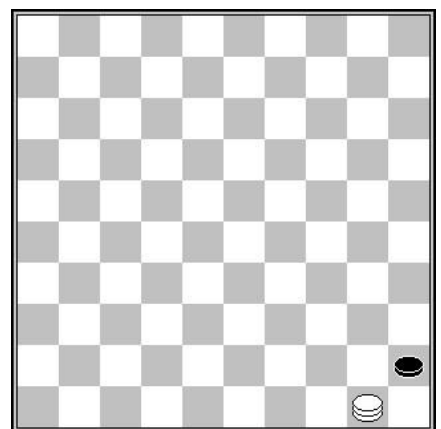
Een schijf kan slechts één veld vooruit bewegen, terwijl een dam zich langs de diagonalen die ze bezet in alle richtingen kan bewegen. Dit geeft de dam een opmerkelijke macht in het eindspel. In het volgende voorbeeld hoeft de dam slechts langs de diagonaal 4-36 te pendelen om zwart te dwingen de positie te bereiken die in het tweede diagram wordt weergegeven. Op dit punt offert zwart twee schijven met (17-22) 4x16 om met (26-31) tot dam te promoveren, maar de witte dam blokkeert opnieuw de doorgang met 16-32 en verzekert zich zo van de winst.

Zwart aan zet

Zwart aan zet

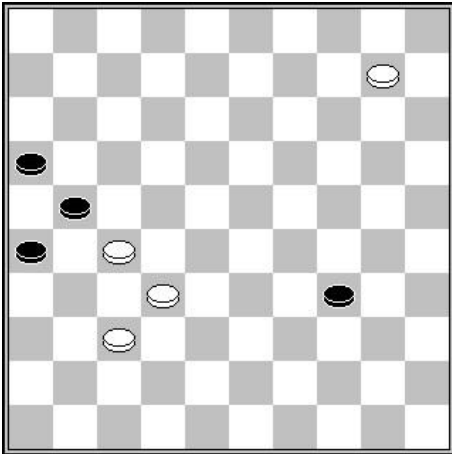

Zwart aan zet

Hetzelfde scenario als eerder kan zich aan de andere kant van het bord voordoen, wanneer de witte dam de diagonaal 6-45 beheerst. De witte dam hoeft alleen maar tussen veld 6 en 45 te bewegen om zwart in de positie te dwingen die in het tweede diagram wordt weergegeven. Het offeren van twee schijven door (24-29) 1x25, gevolgd door (35-40), laat net genoeg tijd over om te voorkomen dat zwart naar dam gaat en deze te blokkeren na 15-33 (40-45) 33-50. [diagram 3]

Dam halen vòòr de tegenstander

Het volstaat vaak een dam te maken twee zetten voor de tegenstander om de Kracht van de dam uit te buiten. Laat ons volgende voorbeeld eens bekijken :

Wit maakt eenvoudig dam op veld 5 door 5-10. Zwart kan zijn opmars naar dam niet voortzetten met (34-39) of (34-40) wegens 2.37-31 (26x28) 3.5x46 (21x32) 4.46x49 of 46x50.

Om de onmiddellijke winst te ontwijken moet zwart twee schijven offeren door (26-31), maar het eindspel is technisch hopeloos, omdat niet wit ervan kan weerhouden vier dammen te halen.

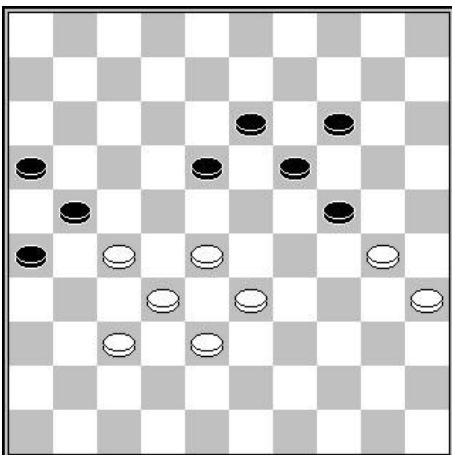
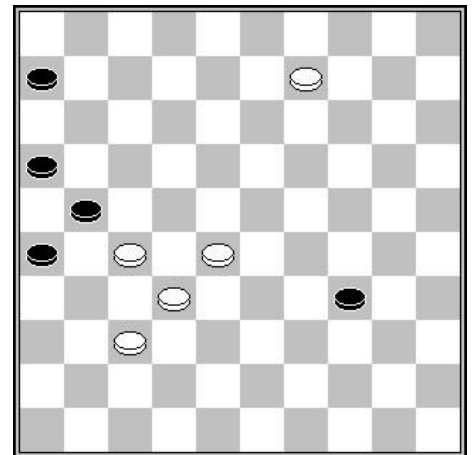
Een ander voorbeeld met hetzelfde principe.

1. 28-22 (26-31)

Zwart kan niet (34-39), noch (34-40) spelen, wegens 2.37-31 (26x17) 3.9-3 (21x32) 4.3x34 of 4.3x35.

2. 37x17

Met een technisch gewonnen eindspel zoals we verder zullen zien.

Het volgende diagram toont een voorbeeld van wat er gedeeltelijk kan gebeuren. Wit is aan zet.

1. 28-23 (19x39)

2. 30x10 (13-19)

Zwart mag zich niet naar dam haasten met (39-44) vanwege 3.37-31 (26x28) 4.105 (21x43) 5.5x17 met winst.

3. 10-4 (18-23)

4. 38-33

Wit laat zwart geen dam maken.

4... (39x28)

5. 4-10

5... (28-33)

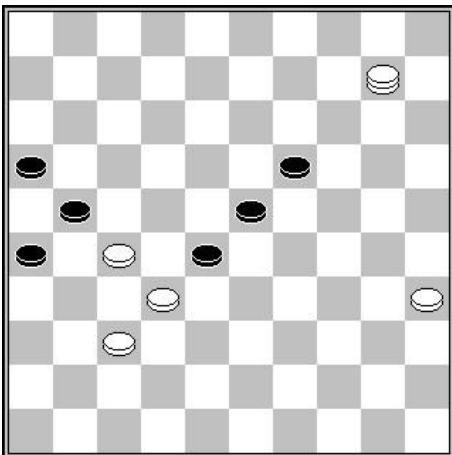
Na (26-31) 37x17 (28x37) spelt wit simpel 35-30 met de niet te weerleggen dreiging 30-24. Men merkt hier de kracht van een dam.

6. 27-22 (23-28)

De enige mogelijkheid om de dreiging 22-18 (23x12) 10x50 te pareren.

7. 32x14 etc.

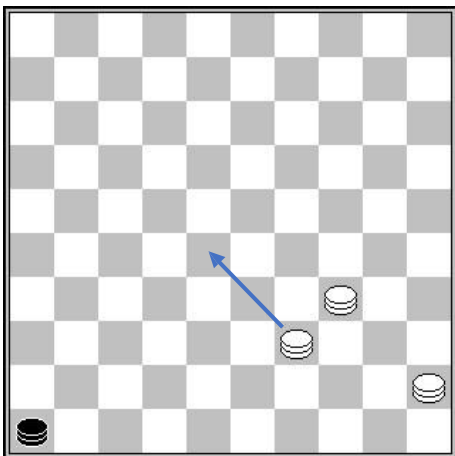
Met een eindspel in principe gewonnen voor wit.

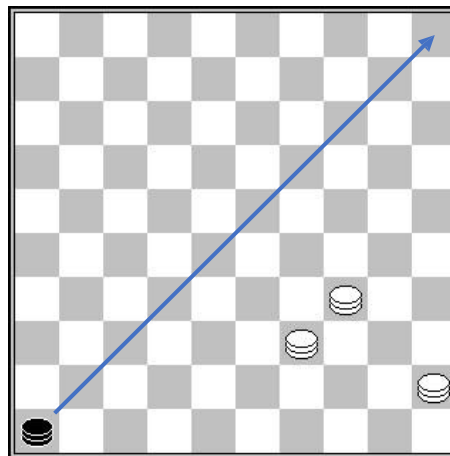
Een dam tegen drie of vier dammen

In de presentatie noemde ik de situatie waarin een partij normaal gesproken als remise wordt verklaard. De kracht van een dame is zodanig dat drie dames niet genoeg zijn om de partij te winnen.

Bekijken we de volgende situatie

Met wit aan zet

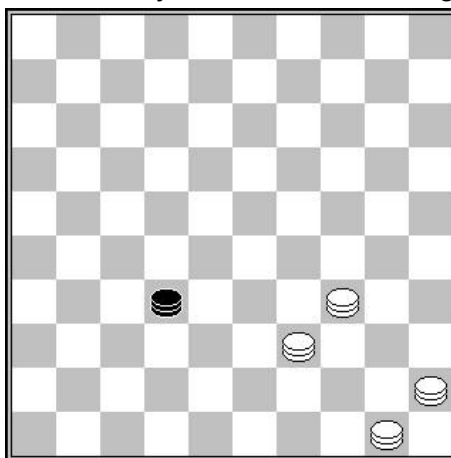

Met zwart aan zet

In het eerste diagram is wit aan zet; deze wint de partij door 39-28, de zwarte dam moet twee dammen slaan en wordt op zijn beurt geslagen op de volgende zet.

In het tweede diagram is zwart aan zet, en deze verplaatst zijn dam naar veld 5 en kan niet gevangen worden.

Opdat wit verzekerd is van partijwinst heeft hij een vierde dam nodig :

Zwart aan zet

In deze stand heeft zwart geen enkele uitweg meer. Zelfs na (32-49), wint it direct door 50-44 (49x1) 39-34 (1x40) 45x1. Op elke andere zet van de zwarte dam wordt deze onmiddellijk gevangen door wit.

Het eindspel van drie dammen tegen één wordt, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, als een gelijkspel beschouwd.

De regel : Als er slechts drie dammen, twee dammen en een schijf, of één dam en twee schijven tegenover één dam staan, wordt het einde van de partij als remise beschouwd wanneer beide spelers elk maximaal zestien zetten hebben gespeeld.

Tweede deel : de doorbraak op de rechtervleugel

Beeldvorming

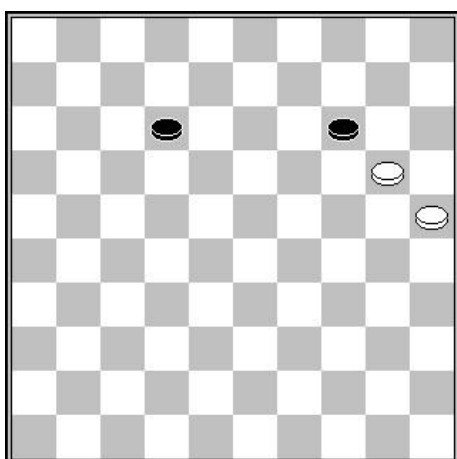
Het behalen van een dam is een belangrijk doel. Om dit te bereiken, is het aan te raden de verdediging op één vleugel te versterken en de doorgang op de andere vleugel te forceren.

Dit vertaalt zich in de praktijk naar een paar goed gepositioneerde stukken in een verdedigende positie op één vleugel en een optimaal aantal stukken dicht bij de promotielijn. Dit delicate compromis zal doorslaggevend blijken voor de uitkomst van de partij.

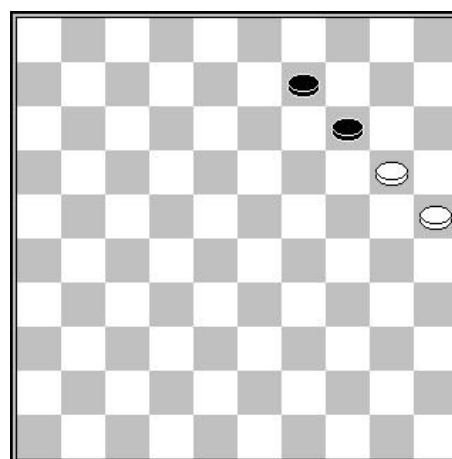
We zullen nu enkele situaties bekijken die zich regelmatig voordoen in het eindspel en die een doorbraak naar de rechtervleugel van het bord mogelijk maken.

Dwing de doorbraak naar dam af zonder de tegenstander een doorbraak toe te laten.

Naar dam gaan door 24-20

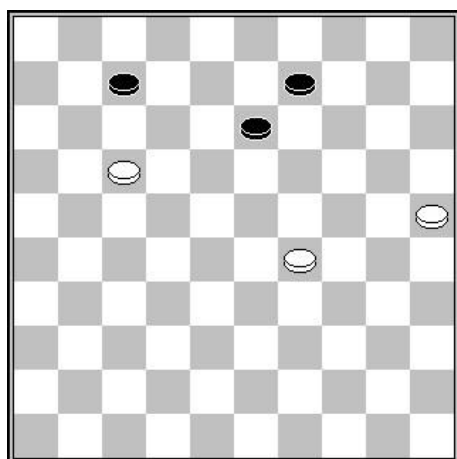
Zwart aan zet

Zwart aan zet

In de twee gevallen is er niets dat wit kan verhinderen naar dam te gaan. In het eerste diagram kost dit niets, terwijl in het tweede diagram dit een schijf kost na (14-19) 20-15 (9-14) 25-20 (14x25) 15-10.

We zullen nu enkele voorbeelden zien van dit type doorbraak naar dam.

Wit is aan zet. Hij mag zeker niet 1.29-23 of 25-20 spelen daar hij dan verliest door oppositie, door (9-14) in het eerste geval en door (13-19) in het tweede diagram.

Dus :

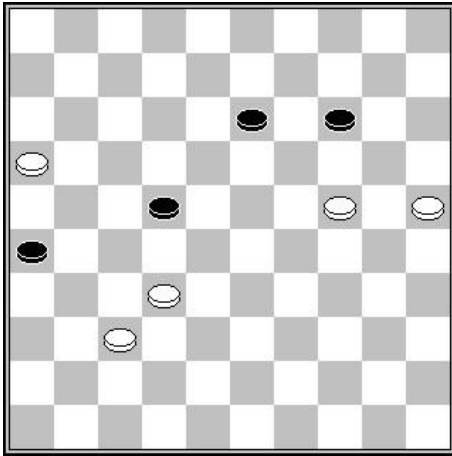
1. 29-24 (9-14)

2. 24-20 (7-11)

Op (14-19), gaat wit snel naar dam door 3.20-15, en na bijvoorbeeld (19-23) 4.15-10 (23-29) 5.10-4 (13-19) 6.4-10 (19-24) 7.10-15 en zwart kan opgeven.

3. 20x18 (11x13)

Wit heeft voldoende voorsprong om dam te halen en de zwarte schijf te blokkeren door 4.25-20 (13-18) 5.20-15 (18-23) 6.15-10 (23-29) 7.10-4 (29-33) 8.4-27 (33-39) 9.27-49 winst.

Laten we nu naar het volgende diagram kijken. Aan het einde van het spel moet je op plakkers letten als je meerdere schijven aanvalt. Bijvoorbeeld, 1.24-20 laat zwart te plakken maken door (22-27) 2.20x18 (27x38) en remise te maken.

Dus je moet het anders doen en spelen:

1. 16-11 (22-27)
2. 32x21 (26x6)

En nu pas :

3. 24-20

Met een gewonnen eindspel.

Wit aan zet

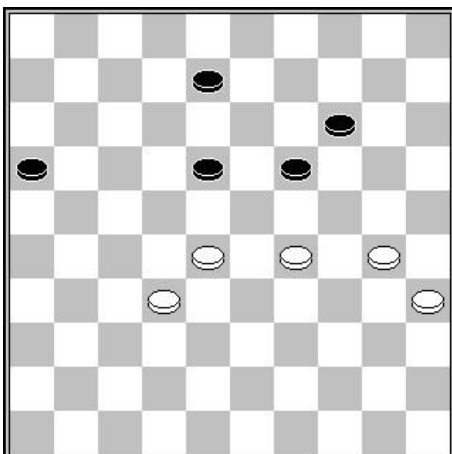
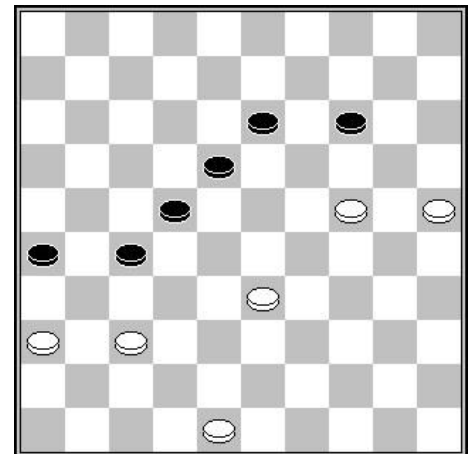
Nevenstaande positie is interessant omdat ze een nieuw concept naar voren brengt, een aanval met zetdwang. Wit speelt gewoon :

1. 24-20 (27-31)

Natuurlijk, (14-19) maakt de weg vrij naar dam voor de twee witte schijven op de linkervleugel.

2. 36x27 (22x42)
3. 48x37

En zwart is nu erg geïrriteerd omdat hij geen zet heeft om achteruit te kunnen ruilen. Dit resulteert uiteraard in een winnende dam na 3...(14-19) 4.20-15.

Wit aan zet

Wit beschikt over meerdere oplossingen om een doorbraak naar dam te forceren op de rechtervleugel. Bijvoorbeeld :

1. 29-24 (8-13)
2. 30-25 (19x30)
3. 35x24 (16-21)
4. 24-20

De fameuze aanval met zetdwang.

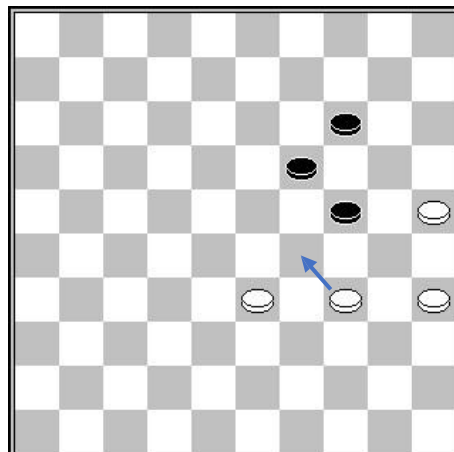
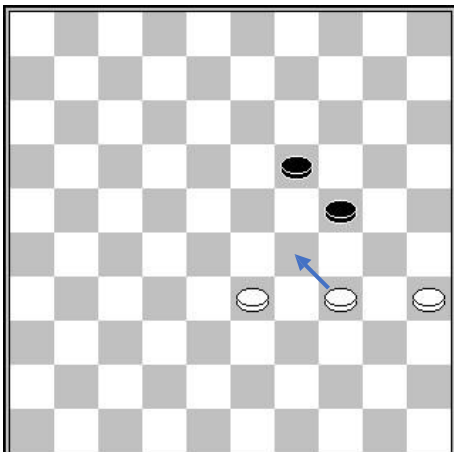
- 4... (14-19)

Na (21-26) 5.20x9 (13x4) 6.32-27 (4-9) 7.25-20 (9-13) 8.20-14, kan zwart opgeven.

5. 20-15 etc.

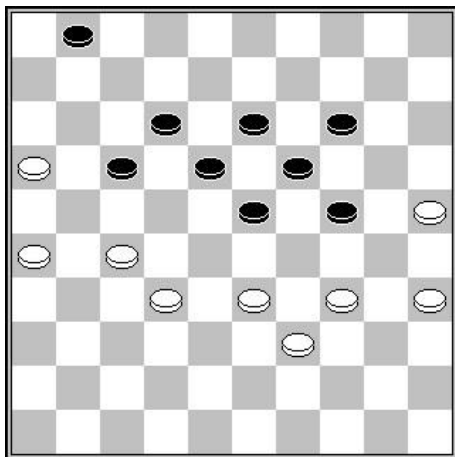
De doorbraak door de aanval op schijf 24

Bekijken we de volgende twee diagrammen :

In beide gevallen is de aanval op schijf 24 door 34-29 beslissend in het passeren naar dam.

We zullen enkele voorbeelden zien die de kwetsbaarheid van de linkervleugel van de tegenstander aantonen wanneer je schijf 24 kunt aanvallen.

Wit aan zet

Op het eerste gezicht lijkt het onmogelijk tot een overeenkomst met het bovenstaande voorbeeld te komen. Doch :

1. 16-11 (17x6)
2. 32-28 (23x21)
3. 26x8 (13x2)

Wit heeft twee schijven geofferd om de beslissende aanval mogelijk te maken :

4. 34-29

En zwart kan opgeven.

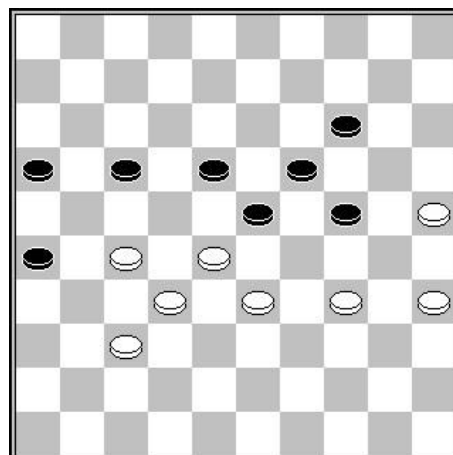
Wit aan zet

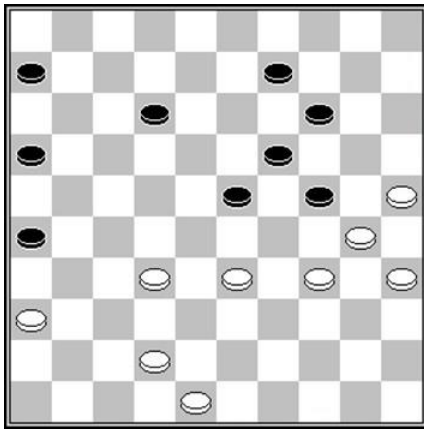
Op een vergelijkbare manier als de vorige forceert wit de overwinning van de partij door:

1. 37-31 (26x37)
2. 32x41 (23x21)

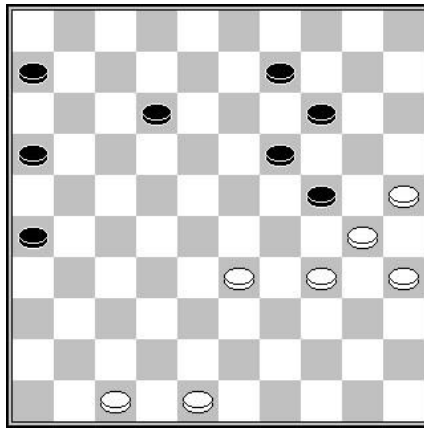
Opnieuw een voorbereidend offer van twee schijven

3. 34-29 etc. gain.

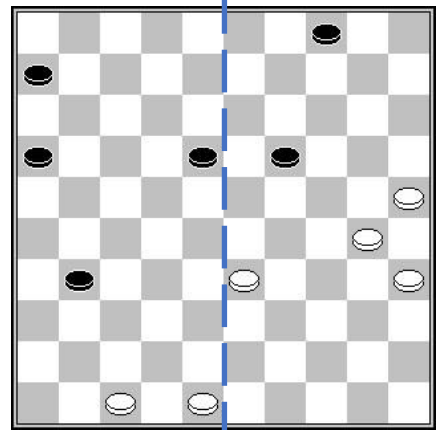

Wit aan zet

Wit aan zet

Wit aan zet

Dit voorbeeld is bijzonder interessant, omdat de aanval 34-29 niet direct wint, maar wel een onvermijdelijke dam introduceert. Laten we hier eens beter naar kijken vanaf de positie van het eerste diagram. Het begint opnieuw met een offer :

1. 32-28 (23x32)
2. 42-37 (32x41)
3. 36x47 (12-18)

Tweede diagram

4. 34-29 (26-31)
5. 29x20 (9-13)
6. 20x9 (13x4)

Hier bevinden we ons in de stand van het derde diagram. Schijven zijn gelijk, maar er is een aanzienlijke laterale onbalans met vier witte schijven tegenover slechts twee zwarte schijven. De doorbraak is onvermijdelijk. Bovendien zijn de basisschijven 47 en 48 vanuit verdedigend oogpunt zeer goed geplaatst om de doorgang van zwarte schijven naar de dam te vertragen. Laten we ons voorstellen wat er daarna gebeurt:

7. 30-24 (19x30)
8. 35x24 (31-37)
9. 24-20

Opr 24-19, kan zwart een schijf offeren door (18-23) 19x28 en vervolgens naar dam gaan.

- 9... (16-21)
10. 20-14 (21-27)
11. 25-20 (27-32)
12. 20-15 (18-22)
13. 14-10 (22-28)
14. 33x22 (32-38)
15. 10-5 (37-42)
16. 48x37 (38-43)

Zwart weet uiteindelijk dam te maken, maar het eindspel is normaal gesproken verloren voor zwart.

Zwart aan zet

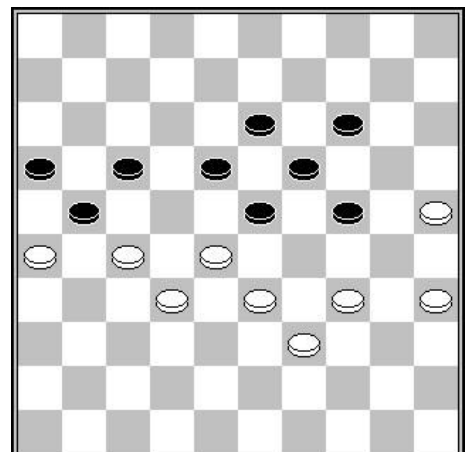
Nog één laatste voorbeeld. Wit wist de schijven van de tegenstander te blokkeren. Het is aan zwart om te spelen; Het enige wat ze nog hebben is een ruil :

- 1... (17-22)

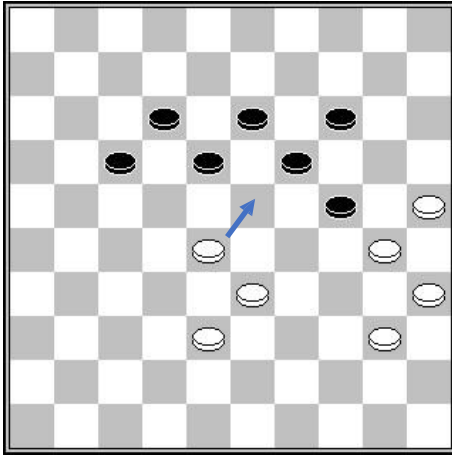
En het vervolg :

2. 28x17 (21x12)
3. 32-28 (23x21)
4. 26x8 (13x2)
5. 34-29

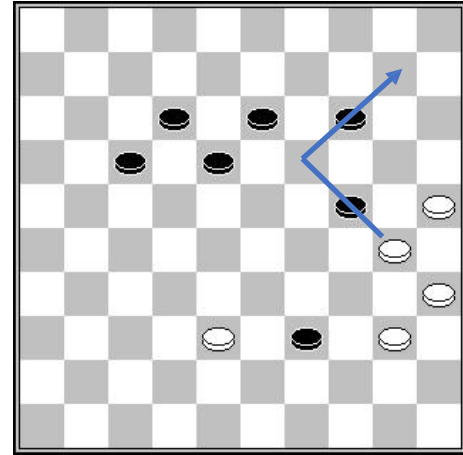
Met een gewonnen eindspel.

Doorbraak door de slag 30x10

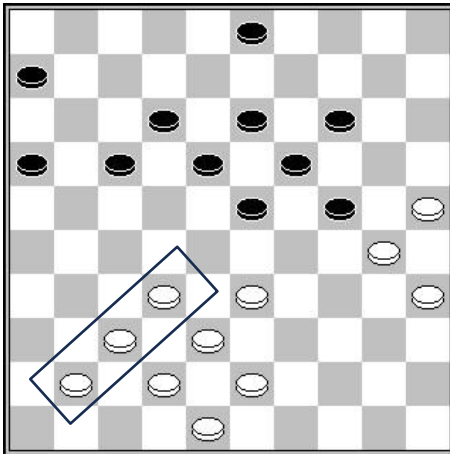

Wit aan zet

Wit aan zet

Om naar dam te gaan, doet wit de ruil 28-23 (19x39) 30x10. Deze situatie doet zich voor in de volgende gevallen:

Wit aan zet

Wit maakt gebruik van zijn ruilformatie 32-37-41 om schijf 23 te verwijderen :

1. 32-28 (23x32)
2. 37x28

Om de dreiging 28-23 te pareren heeft zwart niets anders dan :

- 2... (18-23)

Maar wit gaat terug naar het centrum door :

3. 42-37 (23x32)
4. 37x28

Met het logisch vervolg: 4...(13-18) 5.28-23 (19x39) 6.30x10 (39-44) 7.43-39 (44x42) 8.48x37 met een winnend eindspel voor wit.

Wit aan zet

Ditmaal is het de grote laterale driehoek die het mogelijk maakt de centrale schijf 23 te verwijderen :

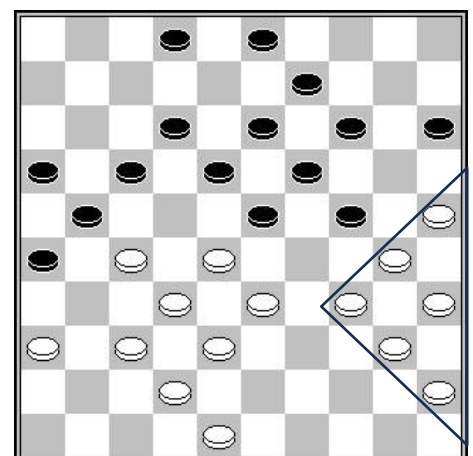
1. 34-29 (23x34)
2. 40x20 (15x24)
3. 27-22

Beter dan direct 28-23.

- 3... (18x27)
4. 37-31 (26x28)
5. 42x11 (16x7)
6. 45-40

Om de doortocht van schijf 39 te voorkomen na 28-23 (19x39)

6. (12-18)
7. 28-23 (19x37)
8. 30x10 (3-9)
9. 38-32 (37x39)
10. 20-14 (9x20)
11. 40-34 (39x30)
12. 35x15 met een winnende doorbraak naar dam.

Wees waakzaam

We hebben zojuist het belang ontdekt van de grote laterale driehoek om de passage naar dam te forceren. Dit thema wordt gebruikt door eerste klas spelers en we nodigen je uit om een vrij specifieke toepassing ervan te onderzoeken. De volgende positie is gebaseerd op een partij van meervoudig wereldkampioen Alexei Chizhov tegen Hugo Kemp op het wereldkampioenschap van 1988.

Zwart aan zet

Zwart maakt op volgende manier gebruik van de situatie :

- 24... (17-22)
- 25. 28x17 (11x31)
- 26. 36x27 (24-29)

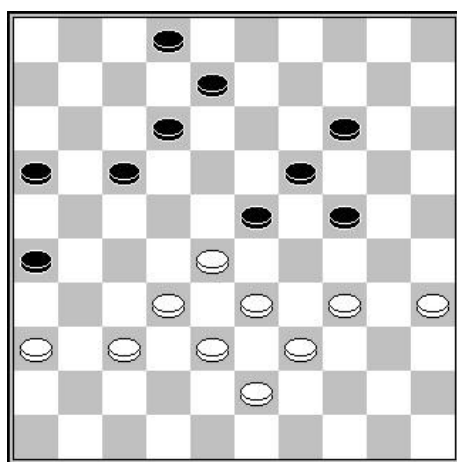
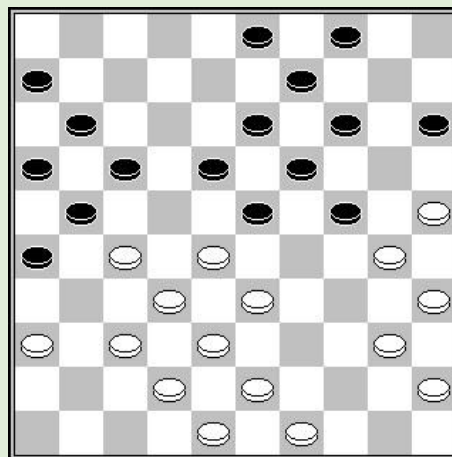
Na direct 26...(23-28) 27.32x12 (21x41) kan wit uit de problemen komen door 28.42-37 (41x32)

29.38x27 (6-11) 30.33-28 etc.

- 27. 33x24 (6-11)

Zwart heeft nu twee bedreigingen, namelijk de aanval op schijf 24 met de opmars 40-34-29, en de doorbraak 28-23.

- 28. 43-39 (14-20)
- 29. 25x14 (9x29)
- 30. 39-33 (23-28)
- 31. 32x14 (21x41)
- 32. 33x24 (41-46) **Winst.**

Wit aan zet

Om de dreiging 28-23 en 30x10 te maken, speelt wit :

- 1. 34-29 (23x34)
- 2. 39x30 (17-22)

Op (12-18), wint wit direct door 2.28-23 (19x48)
3.30x10 (48x31) 4.36x27, enz.

- 3. 28x17 (12x21)
- 4. 43-39 (21-27)
- 5. 32x21 (16x27)
- 6. 37-32 (8-12)
- 7. 32x21 (26x17)
- 8. 39-34 (12-18)
- 9. 34-29 (14-20)

10. 30-25

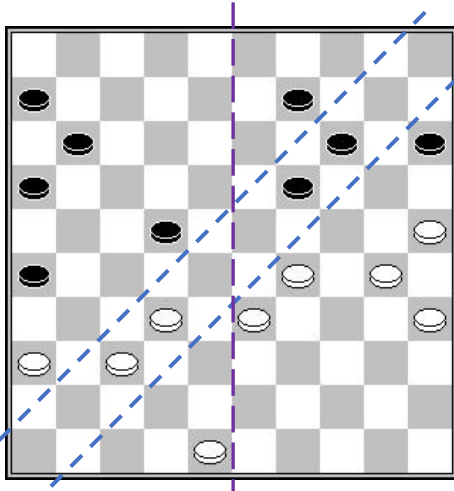
En de reddingspoging door :

- 10... (18-22)
- 11. 25x23 (22-28)
- 12. 33x11 (24x42)

Is niet voldoende om remise te maken wegens de vier witte stukken tegen één dam. Het eindspel zal lang zijn, maar onvermijdelijk winnend

Doorbraak met geweld

We gaan nu echt in op de strategie van de doorbraak op de rechtervleugel. Laten we de volgende stand, uit een partij tussen Michel Stempfer en Rik Smit in Salou 2025, eens nader bekijken :

Op dit punt in de partij zien we dat de meerderheid van de schijven zich in het gebied bevinden dat begrensd wordt door een van de diagonalen. Er is ook een zijdelingse onbalans met één schijf extra op de rechtervleugel voor beide partijen.

Het speelplan voor elke tegenstander is om de doorbraak op de rechtervleugel te forceren. We realiseren ons dat de vijf schijven van wit op de rechtervleugel veel verder zijn dan die van zwart aan de andere vleugel. Dit resulteert in een aanzienlijk voordeel voor wit dat ze hebben gerealiseerd door:

- 42. 30-24 (19x30)
- 43. 35x24 (11-17)
- 44. 24-20 (15x24)
- 45. 29x20 (17-21)
- 46. 48-42

Wit brengt zijn kroonschijf in het spel om de aanval van zwart te beperken.

- 46... (6-11)
- 47. 42-38 (14-19)
- 48. 20-15 (9-14)
- 49. 25-20

Het schijffoffer opent de doorgang naar dam.

- 49... (14x25)
- 50. 15-10 enz.

Zwart won de partij een tiental zetten later.

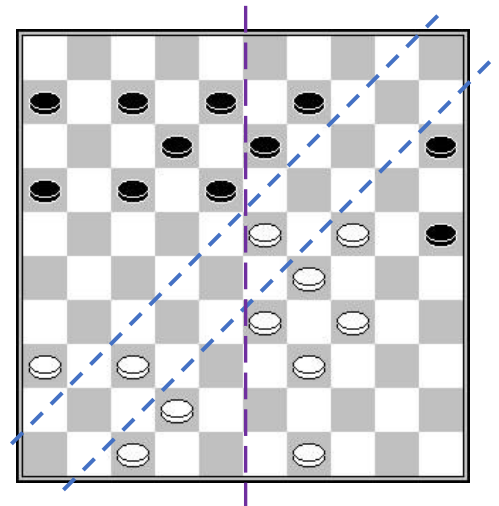
Wit aan zet

We vinden hier de kenmerken van het vorige voorbeeld. Het zijdelingse onevenwicht is nog duidelijker en de witte invasie in het kamp van zwart biedt de mogelijkheid om een doorbraak af te dwingen door :

1. 49-43 (6-11)
2. 34-30 (25x34)
3. 39x30 (17-22)
4. 30-25 (22-27)
5. 43-38 (11-17)

Zwart staat nog te ver van dam om een gevaar te creëren.

6. 24-20 (15x24)
7. 29x20 (18x29)
8. 33x24 (12-18)
9. 20-15 (9-14)
10. 25-20 (14x25)
11. 15-10 etc.

Wees waakzaam

We stellen nu een fragment voor met een prachtig en deskundig maneuver. Op het eerste gezicht hoeft zwart zich weinig zorgen te maken omdat zijn basisschijf 4 wit verhindert om naar dam te gaan op de rechtervleugel. Het maneuver is daarom het opspelen van deze basisschijf af te dwingen.

Wit aan zet

Alles begint met een offer :

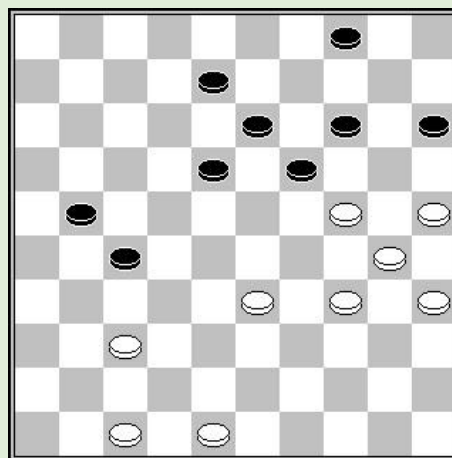
1. 24-20 (15x24)
2. 34-29 (4-9)

Zie de schoonheid van het spel. Zwart kan niet reageren met 2... (4-10) 3.29x9 (13x4) vanwege een damzet door 4.37-32 (27x29) 5.30-24 (19x30) 6.25x3

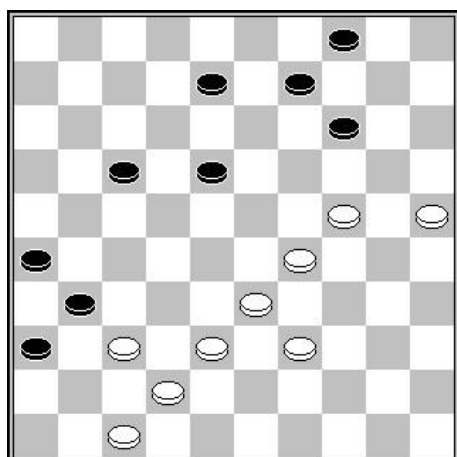
3. 29x20

Zwart heeft geen middelen meer om wit te verhinderen naar dam te gaan. Bijvoorbeeld :

- 3... (8-12)
4. 20-15 (12-17)
5. 30-24 (19x30)
6. 35x24 (18-23)
7. 25-20 (14x25)
8. 15-10 etc.

Te noteren in de stand van het diagram, indien wit niet offert en de natuurlijke zet 34-29 speelt, zwart antwoordt met de aanval 19-23 zonder nadeel.

Wit aan zet

De stand komt uit een partij tussen Casper Remeijer et Krijn ter Braake in 2018. Het verloop van het spel is interessant en leerzaam. De doorbraak naar dam van wit is verre van makkelijk, omdat de drie zwarte schijven 4-9-14 zeer goede verdedigers zijn.

1. 33-28

Een heel belangrijke stap om ruimte te scheppen en bewegingsvrijheid te krijgen.

- 1... (18-22)
2. 39-33 (17-21)

Zwart speelt niet de beste zetten. (22-27) is veel sterker

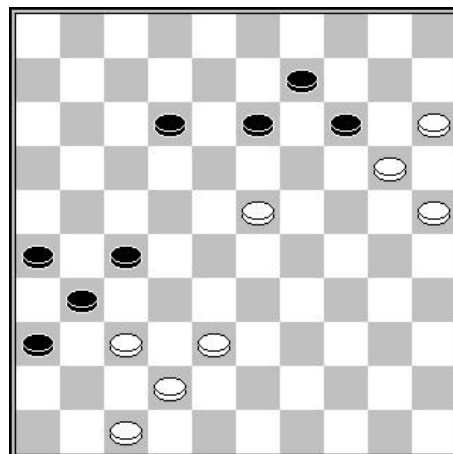
3. 28x17 (21x12)
4. 33-28 (8-13)
5. 24-20 (13-18)
6. 28-23 (18-22)
7. 29-24 (22-27)
8. 20-15 (9-13)
9. 24-20 (4-9)

De stand is interessant. Wit hield zijn basisschijf 47 op zijn plaats, terwijl zwart zijn basisschijf 4 in het spel kon brengen. Daardoor zal hetzelfde maneuver helemaal niet hetzelfde effect opleveren :

10. 23-19 (13x24)
11. 20x29

De passage naar dam is nu onvermijdelijk.

- 11... (27-32)
12. 38x27 (31x22)
13. 29-24 (22-28)
14. 42-38 (12-18)
15. 25-20 (14x25)
- 16.15-10 enz.

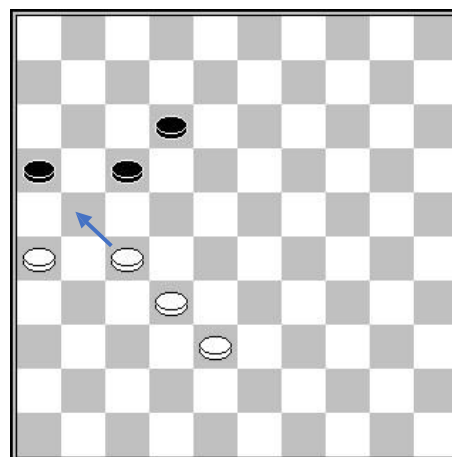
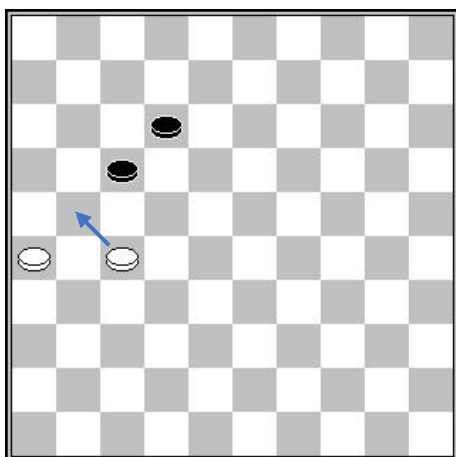
Derde deel : de doorbraak op de linkervleugel

Beeldvorming

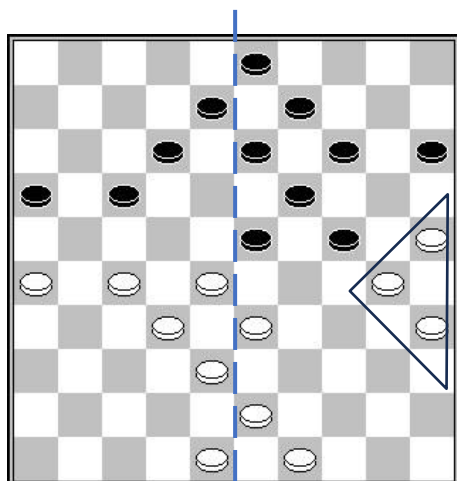
We beginnen aan de derde en laatste stap van dit derde deel. De strategie die we hebben ontwikkeld is om de doorbraak naar dam op de rechtervleugel te forceren, met het besef dat de tegenstander hetzelfde doel kan nastreven op de andere vleugel. De opmars van de schijven op de rechtervleugel en een paar goed geplaatste schijven in verdediging op de andere kant bepalen de kans op succes. Dezelfde redenering zal ons ertoe brengen de mogelijkheden te onderzoeken om over te stappen naar de linkervleugel.

Een overwicht aan de aanvallende kant en een paar goed geplaatste schijven in verdediging op de andere vleugel bepaalt de kans op succes.

De doorbraak via 27-21

In elk geval gaat wit naar veld 16, offert vervolgens schijf 26 en gaat naar dam. We zullen nu enkele voorbeelden bekijken:

Wit aan zet

Deze positie is gebaseerd op een partij tussen Ton Sijbrands en Joël Palmans in de interclub van 2008.

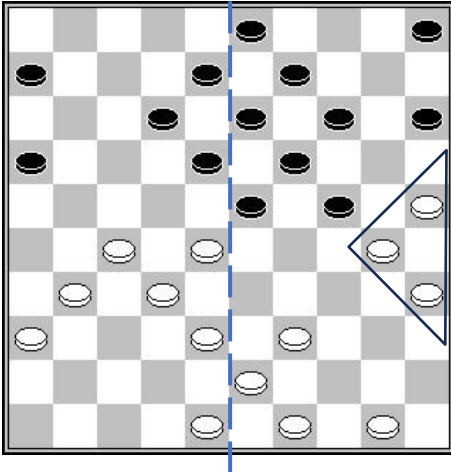
De omstandigheden waren ideaal voor een manoeuvre om over de linkervleugel te passeren. De driehoek aan de rechterkant helpt het spel op de rechtervleugel te beheersen, terwijl het overwicht aan de linkerkant en de vooruitgeschoven schijven aan deze kant allemaal argumenten zijn voor een doorbraak.

1. 27-21 (16x27)
2. 32x21 (23x32)
3. 38x27 (13-18)
4. 33-28 (18-23)
5. 28-22 (17x28)

6. 21-16 (28-32)	7. 27x38 (12-17)	8. 38-32 (14-20)
9. 25x14 (9x20)	10. 30-25 (8-12)	11. 25x14 (19x10)
12. 32-27 (3-8)	13. 27-22 (17x28)	14. 16-11 (28-32)
15. 48-42 (10-14)	16. 11-6 (14-20)	17. 16-11

Niets kan wit nog weerhouden om naar dam te gaan op het juiste moment.

Het volgende voorbeeld helpt ons te begrijpen hoe we een plan kunnen ontwikkelen voor een doorbraak naar dam op de linkervleugel.

Deze positie is afkomstig van een partij die in Paramaribo werd gespeeld in 1971, tussen Ton Sijbrands en Franklin Waldring. Aan de zijkant van het bord bevindt zich het klaverblad 25-30-35 waarmee de schijven van de linkervleugel van de tegenstander kunnen worden geïmmobiliseerd. Er is ook een zijdelingse onbalans met de meerderheid van de schijven op de linkerflank.

Het doel van wit is daarom om de blokkade te behouden en het spel op de linkerflank te forceren.

Wit is aan zet. Deze speelde :

27. 39-33 (6-11)

De poging tot bevrijding door 27...(24-29) 28.33x24 (14-20) 29.25x14 (9x29), wordt afgestraft door 30.38-33 (29x38) 31.30-24 (19x30) 32.28x19 (13x24) 33.27-21 met dam op 4.

28. 27-21 (16x27) 29. 31x22 (18x27)

30. 32x21 (23x32) 31. 38x27

Op dit punt in de partij is er nog niets echt duidelijk. De doorbraak is nog hypothetisch. Om deze positie te beoordelen, is het belangrijk om rekening te houden met de relatieve bewegingsvrijheid en te erkennen dat wit een duidelijk offensief plan heeft, terwijl zwart geen tegenoffensief plan heeft. Het initiatief ligt aan de kant van wit.

31... (11-16)

Zwart kiest niet het beste verdedigingsplan. Sterker zou de ruil (12-17) 21x12 (8x17) zijn waarbij een schijf op 16 wordt vermeden, zoals we later zullen zien.

32. 43-38 (12-17) 33. 21x12 (8x17)

De doorbraak naar dam is nu onvermijdelijk. Wit gaat nu een ruilformatie 27-32-38 vormen om schijf 16 te verwijderen.

34. 36-31 (13-18) 35. 38-32 (9-13)

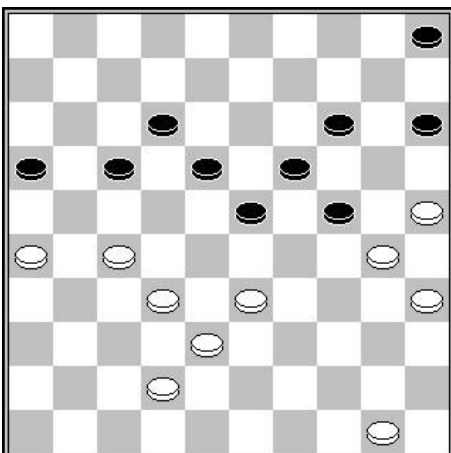
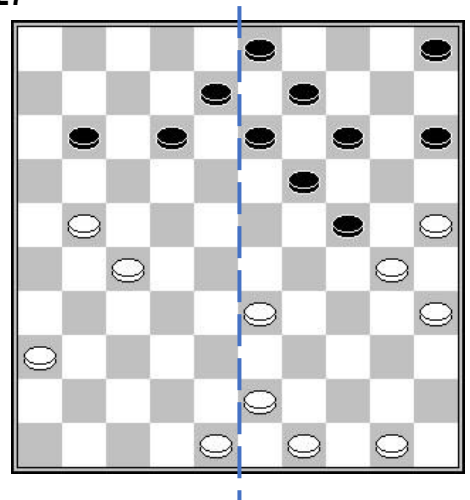
36. 49-43 (3-8) 37. 43-38 (18-23)

38. 31-26 (8-12) 39. 48-42

Op 27-21 (16x27) 32x21 kon zwart zich terugtrekken met (12-18) 21x12 (18x7). De tekstzet dreigt met de combinatie: 25-20 (14x34) 33-29 (24x33) 38x7. Zwart ging daarom verder met :

39... 13-18

De andere optie (15-20) zou resulteren in een overwinning voor wit door blokkade van de schijven.

Hier vinden we een bekend patroon, met een blokkade aan één kant en doorbraak op de andere kant.

40. 27-21 (16x27)

41. 32x21 (5-10)

42. 21-16 (15-20)

43. 26-21 (17x26)

44. 16-11

Wit is doorgebroken. Zwart kan zijn hoop op remise laten varen.

44... (26-31)

45. 42-37 (31x42)

46. 38x47 (23-29)

47. 33-28 (18-23)

48. 11-6 (23x32)

49. 6-1 (12-17)

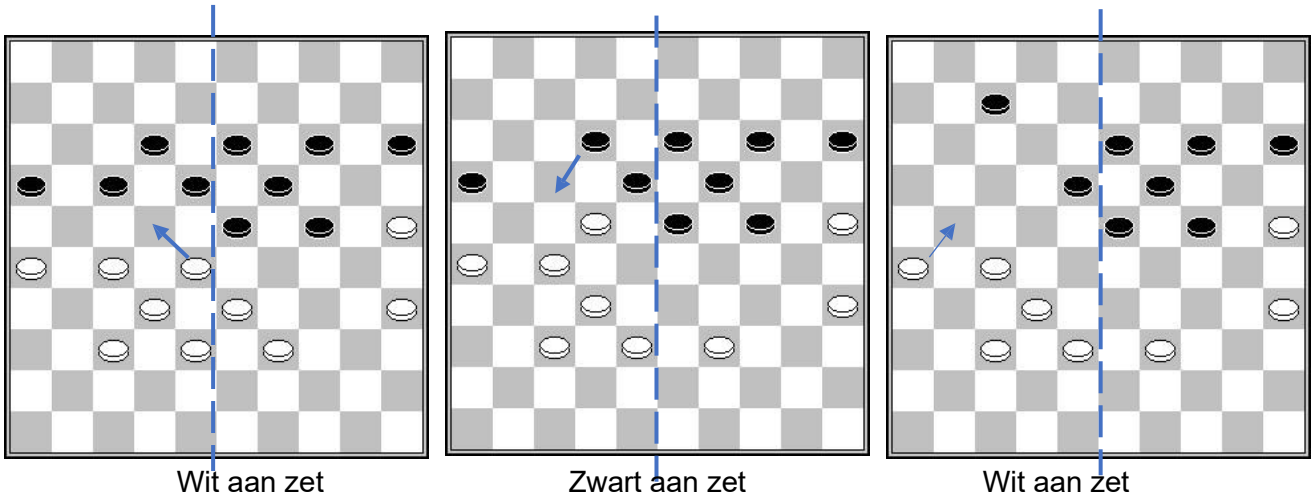
50. 1x40 (32-37)

51. 40-18 (17-21)

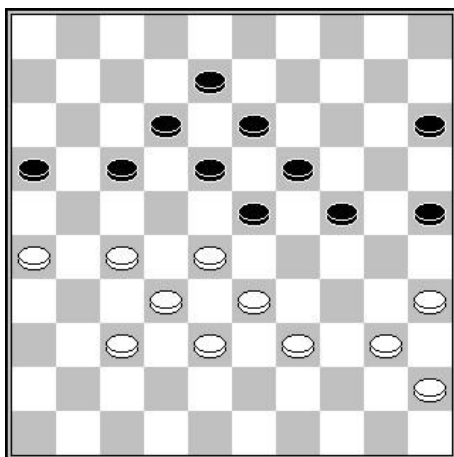
52. 18-9 (14x3)

53. 25x5 zwart gaf op.

De doorbraak via 28-22

Met zes schijven aan de zijkant tegen vier schijven, heeft wit alle recht om een zet naar de linkervleugel af te dwingen. Er zijn verschillende stappen in dit proces. Allereerst is het de ruil 1.28-22 (17x28) 2.33x22 die een echte laterale disbalans veroorzaakt. Zwart, in de positie van diagram nr°2, heeft dan geen echte keuze dan de indringer te ruilen voor 2... (12-17) 3.22x11 (16x7). Daarna komen we aan bij de positie van het derde diagram. Met vijf schijven tegen twee zal wit geen moeite hebben om de doorbraak te forceren. De meest nuttige zet in deze positie is 4.26-21, waarbij de schijven van de tegenstander worden vastgehouden en de achterste schijf 37 wordt vrijgelaten.

Wit aan zet

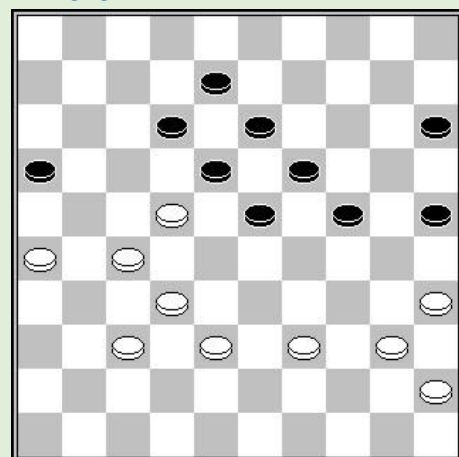
In een partij van het URSS-kampioenschap van 1960 gebruikte wit dezelfde strategie als hiervoor:

43. 28-22 (17x28)	44. 33x22 (12-17)
45. 22x11 (16x7)	46. 26-21 (24-29)
47. 21-16 (15-20)	48. 37-31 (19-24)
49. 31-26 (13-19)	50. 39-33 (18-22)
51. 27x18 (23x12)	52. 26-21 (29-34)
53. 32-28 (12-18)	54. 21-17 (18-22)
55. 17-12 (7x18)	56. 28x17 enz. met schijfwinst wit

Wees waakzaam

Laten we teruggaan naar de positie van het vorige diagram en zie de volgende positie die na de ruil is bekomen 28-22 (17x28) 33x22. In de partij zagen we dat zwart met (12-17) 22x11 (16x7) opgaf. In plaats daarvan hadden ze het spel kunnen winnen door een zeer mooie combinatie uit te voeren door:

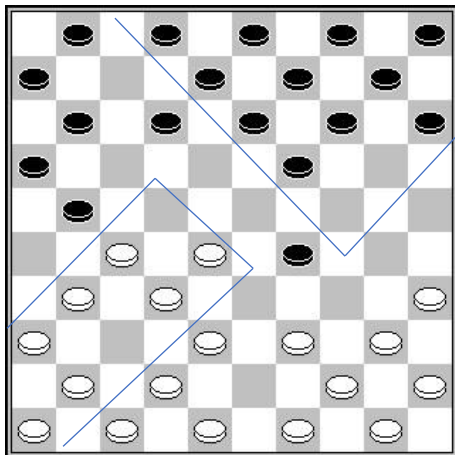
- 1... (23-28)
2. 32x14 (13-19)
3. 22x2 (19x10)
7. 2x30 (25x41)

Met steun van de Molimard-schijf

Alfred Molimard was een van de sterkste spelers ter wereld in de eerste helft van de twintigste eeuw. In principe is het een schijf die aan het begin van het spel wordt geplaatst, met de bedoeling het spel op de rechtervleugel te fixeren en te profiteren van een overbelasting op de andere vleugel. Het volgende begin is een perfecte illustratie hiervan:

1. 32-28 (18-23)
2. 38-32 (12-18)
3. 31-27 (7-12)
4. 43-38 (17-21)
5. 37-31 (23-29)
6. 34x23 (18x29)
7. 33x24 (20x29)

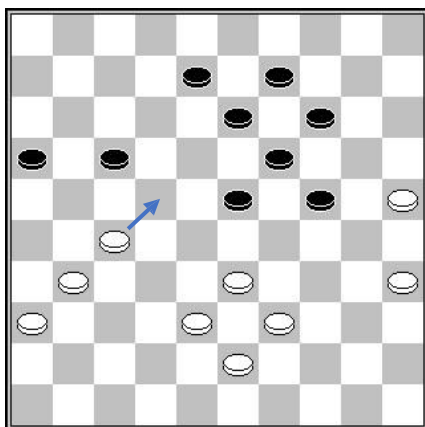
Het is deze geïsoleerde schijf in het witte kamp die de naam draagt van de Molimard-schijf. Het doel is om de schijven op de linkervleugel van wit te neutraliseren en het beste gebruik te maken van de massa zwarte schijven aan de andere kant van het bord.

In de diagramstand kan wit schijf 21 niet aanvallen met 31-26 vanwege (29-33)! met schijfwinst voor Zwart.

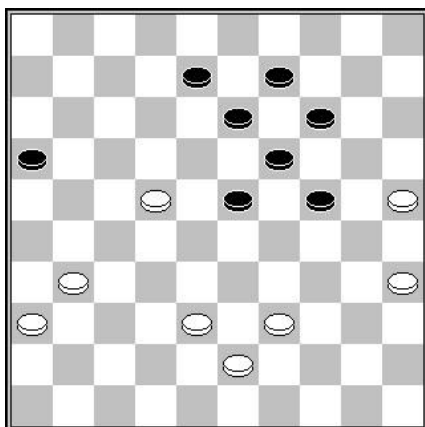
Beeldvorming

Het is belangrijk op te merken dat het succes van een opstoot het resultaat is van het blokkeren van de schijven van de tegenstander op de zwakke vleugel, gecombineerd met een geforceerde doorbraak op de andere vleugel. Het opzetten van een Molimard-schijf aan het einde van het middenspel kan bijdragen aan dit maneuver, zoals we nu zullen laten zien.

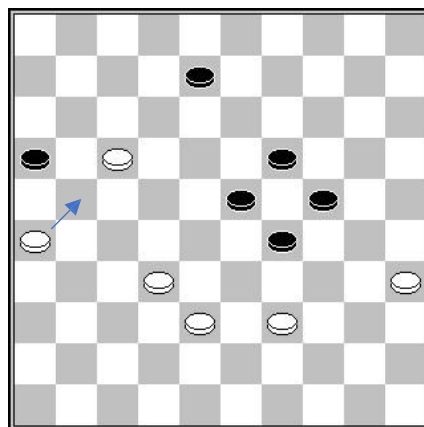
Blokkeer aan één kant en breek door aan de andere

Wit aan zet

Zwart aan zet

Wit aan zet

Fragment uit een partij tussen Joost Hendriksen en Sven Winkel, interclub Nederland 2014.

Vanuit het eerste diagram plaats wit een Molimard-schijf door :

42. 27-22 (17x28)
43. 33x22

We merken op dat in het tweede diagram de zwarte schijven geblokkeerd zijn op zijn linkervleugel.

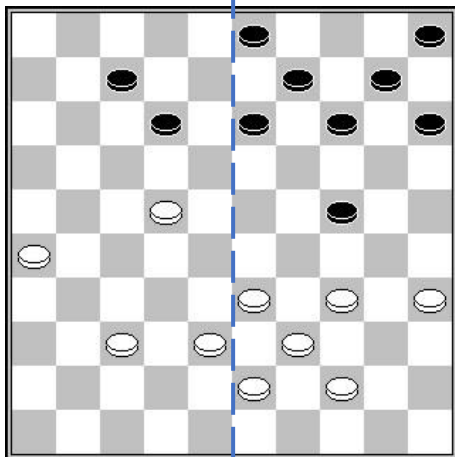
- 43... (23-29)

Na (8-12) 44.31-27 (12-17) 45.22x11 (16x7), plaats wit terug een Molimard schijf door 27-22.

44. 31-26 (19-23) 45. 36-31 (13-19)
 46. 31-27 (9-13) 47. 38-32 (14-20)
 48. 25x14 (19x10) 49. 43-38 (10-14)
 50. 22-17 (14-19) 51. 27-22 (8-12)
 52. 17x8 (13x2) 53. 22-17 (2-8)

Stand van het derde diagram waarin wit een doorbraak naar dam neemt met :

54. 26-21 (16x27) 55. 32x21 enz.

Deze partij tussen Wouter Ludwig en Kees Romijn vond plaats in januari 2026 ter gelegenheid van de kwalificatie voor de finale van het Nederlands kampioenschap.

Wit staat er onmiskenbaar goed voor met een zeer goed aanvallend potentieel op zijn linkerflank. De manier waarop wit de winst heeft bereikt is bijzonder interessant:

1. 38-32 (15-20) 2. 32-27 (14-19)
 3. 27-21 (9-14) 4. 37-32 (10-15)

Na vier nuttige zetten op zijn linkerflank te hebben gespeeld, zocht wit dekking op zijn rechterflank en belemmerde de voortgang van de tegenstander.

5. 34-30 (5-10) 6. 33-28 (24-29)
 7. 30-25

Wit mag zeker niet toeslaan met de schijfwinst 30-24 (19x30) 35x33 wegens de tegencombinatie (13-18) 22x13 (14-19) 13x24 (20x16).

- 7... (20-24) 8. 44-40 (29-33)
 9. 21-16 (33x44) 10. 40x49

Wit versterkt zijn verdediging op de rechtervleugel.

- 10... (13-18) 11. 22x13 (19x8)

Zwart doet hetzelfde, maar wits offensieve kracht op de linkerflank is echt te veel.

12. 28-22 (15-20) 13. 32-27 (24-29)
 14. 27-21 (20-24) 15. 22-17 (29-34)
 16. 43-39

Wit sluit de mogelijkheid van een plakker uit. Inderdaad, na 17-11 plakt zwart met (34-39) 11x13 (39x48). Men dient steeds waakzaam te blijven.

- 16... (34x43) 17. 49x38 (24-29)
 18. 35-30 (10-15) 19. 30-24 (29x20)
 20. 17-11 met een hopeloos eindspel voor zwart.

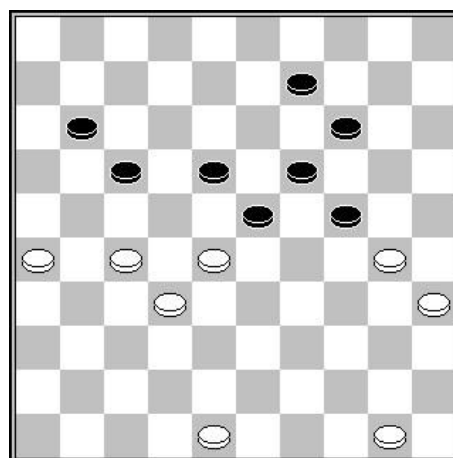
Een partij uit het Europees Juniorenkampioenschap 2014 tussen Martijn van IJzendoorn en Andrej Filimonov. Wit behaalde de overhand op zijn tegenstrever door :

45. 27-21 (11-16) 46. 21x12 (18x7) 47. 28-22 (7-11)
 48. 32-27 (11-17) 49. 22x11 (16x7) 50. 27-22 (9-13)
 51. 26-21 (24-29) 52. 21-16 (29-33) 53. 30-24

Op 53.22-17 (7-12) 54.17x8 (13x2) 55.16-11, geraakt zwart eruit door (2-7) 56.11x2 (23-29) 57.2x24 (29x20).

- 53... (19x30) 54. 35x24 (23-28) 55. 22-17 (28-32)
 56. 17-11 (7-12) 57. 11-6 (32-37) 58. 6-1 (13-18)
 59. 1-6 (33-38) 60. 6-28 (38-42) 61. 28x46 (42-47)
 62. 46x5 (47x15) 63. 16-11 (18-22) 64. 11-6

Black gaf het op, terecht inschattend dat het eindspel onherroepelijk verloren zou zijn.

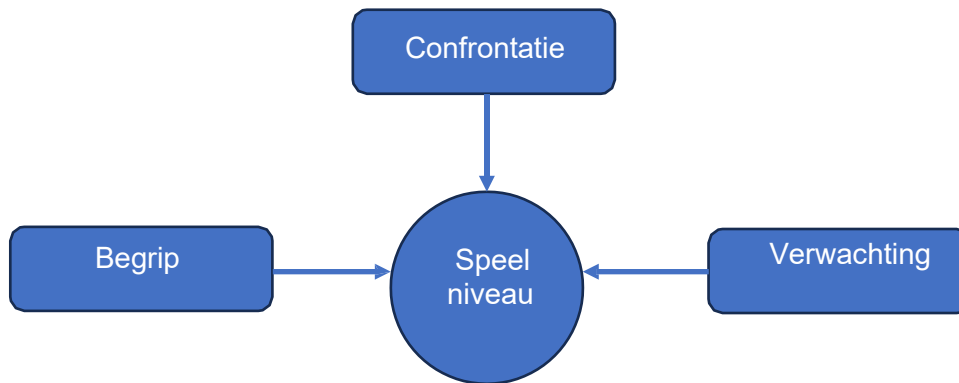
Conclusie

Je bent aan het einde van dit derde boekje van inwijding in het damspel. Je hebt nu alle kennis om een goede speler te worden. Je mist nu de oefening tegen steeds sterkere spelers. Om verder te komen, raad ik aan om het spel van je tegenstanders goed te bestuderen en erdoor geïnspireerd te raken.

Wat nu belangrijk is om te begrijpen, is waar je op moet letten

Elke positie is anders, en het heeft geen zin om de sterke spelers te vragen wat de beste zet is. Het is het beste om een idee te krijgen van de waarde van de stand en het potentieel ervan, offensief of defensief. Daarna kun je de verschillende evaluatieparameters verfijnen en jezelf verdiepen in de speelplannen.

Op elk moment van de partij schatten we het offensieve of defensieve potentieel van de positie in en projecteren we onszelf een paar zetten verder om de samenhang te controleren. Je speelniveau hangt af van je begrip van de stand, je vermogen om te anticiperen en hoe je je tegenover je tegenstanders gedraagt. Dit kan als volgt worden samengevat:

Dit drieluik is onmisbaar. Berekenen zonder te begrijpen waar we naar moeten zoeken is zinloos. Goede ideeën hebben zonder ze werkelijkheid te kunnen maken is net zo belachelijk. En tot slot, hopen om goed te spelen zonder ervaren spelers te hebben ontmoet is net zo gedoemd te mislukken.

Ik kan u daarom niet genoeg adviseren om deze drie aspecten te verzoenen om op een homogene en effectieve manier vooruitgang te boeken. Ik zal niet verder in detail treden en ik hoop dat deze eerste elementen je in staat stellen je speelstijl en temperament te laten zien, een psychologische factor die in alle gebieden van het spel aanwezig is.

Het blijft aan mij om u veel plezier te wensen bij uw volgende dam-bijeenkomsten.

Jean-Pierre Dubois.